

ТУФО МИ ЈЕ ПОРУЧИО: ДОЋИ ЋУ СА СЛОБОДОМ!

Мој син Туфо био је по занимању фризер. Радио је две године у Матарушкоја Бањи, а онда ое негде шнцем 1940. године вратио у Пријепоље. Ја сам био обућар, имао сам радњу у кући Вукосава Томашевића.

Дође капитулација, дођоше и усташе.

Једног дана зоеу ме из радње, траже Туфа. Питају ме где је. Кажем им да је он код куће. Воде ме кући, али, орећом,, њега код куће не би.

Убрзо после усташа дођоше Италијани. Плашим се за Туфа, јер често није код куће, одлази некуд.

После тога звали су га у карабињерију, саслушавали и пустили. Једног дана сврати у моју радњу стари Вукосав Томашевић, који је имао овоје њиве у Ивању, и рече ми:

— Данас оретох олног твог на раокрсници у Ивању, оде кући Радојице Дивца.

Ту је код Радојице обукао ново одело, наместио се. Радојица ми је касније причао да је тада рекао:

— Е, да је сада да ме види мој баба!

Од Радојице је отишао у Дивце и горе изнад Диваца, у Дечеву, прикључио се партизанима. Било је то, асли, негде око Митров дана 1941.

Не прође ни пет-шест дана откако Туфо оде у партизанае, а мојој кући дође општиноки курир са два карабињера,

— Где ти је Туфо? — питају ме.

— Пре недељу дана отишао је код ујака моје жене, у Бијеле Воде иза Дуге Пољане.

— С ким?

— Са сељацима, суботом! ..

— Зашто је отишао?

— Па ви сте га отерали, зовете га стално у карабињерију, саслушавате, гирогоните га права и здрава.

Карабињери оу претресли кућу, све преврнули. Нашли су неких књижурина, питају шта у њима пише, јесу ли комунистичке. Ја сам само слегао раменима, правио се неук. Сутрадан ме позваше у карабињерију. Саслушавају ме. Тада је са миом на саслушању био и Махмут Башовић, и он је имао сина у партизанима. Ја говорим једно те једно. Тражим им пермесу (пропусницу) да одем у Сјеницу, у село Дујке, да продам две краве, које

сам тамо имао, јер немам од чега да живим, нису ми довели да радим.

— Кад ти дође Туфо, даћемо ти пермесу — кажу ми.

Италијани су имали списак људи којима се није смео дозволити излазак из града — њих 40. На томе списку био сам и ја, јакша Богдановић, Срето Вукосављевић и други.

Но, ја решим да покушам да изађем из града између блокада. Правећи се да тражим дрва, прођем некако поред блокаде на Пушини и низ Дубоки поток сиђем на Бостане. Кренем за Сјеницу. У селу Дворишту, горе изнад Хисарџика, хтедох да заноћим, али дођоше двојица пачаризоваца и отераше ме у мејтеф у Хијсарџик. Ту, на моје велико изненађење, видех Даута Мусића из Нове Вароши и Омаја Хашимбеговића из Пријепоља. Знао сам да су они комунисти, па се веома зачудих откуд они међу пачаризовцима. Чини ми се да су они тада водили неке преговоре са Хисарџичанима. Њихов командир Фејзо Инајетовић и неки Зајим, презимена му се не оећам, пустише ме из мејтефа те преноћић код Халила Капиџије, а сутрадан пре зоре наоtavaх пут за Сјеницу. После три-четири дана вратих се назад. У Милешевом Долу искочи преда ме пет-шест младића са пушкама. Потераше ме до Петка Свичевића, који беше у жандармоком оделу. Он ме познаде, код мене је опраељао ципеле и пусти ме те продужих.

Вратих се у Пријепоље, а Туфа не нађох. А све оам ое некако потајно надао да ћу о њему нешто чути, макар једну реч. Опет кренух низ Хисарџик нећу ли видети Даута или Смаја да их питам знају ли шта о Туфу, али их не нађох.

Ускоро се Туфо сам јавио по Фетаховићима из Дренове: Лиму и његовом оину Рифу. Вели по њима: добро је, да не мислим о њему. Обрадовах се као никад до тада, А право говорећи, био сам много љут на њега, Ништа ме не пита, оде у партизане изненада, не рече никоме ни речи. До тада сам врло ретко излазио у чаршију, а кад једном изађох, неки моји абаби уједоше ме за срце. Веле:

— Зар и оно твоје псето оде у партизане?

Од тада ми је било мило што ми је син у партизанима. Уинат онима што га назваше Поејом. И чешће почех излазити међу људе. Опет уинат.

Једног дана иопред мене чаршијом иде Ахмо Шантић са Пилатовца, сачека ме, обазре ое око оебе да га ко не слуша и каже ми:

— Синоћ је Туфо навраћао код мене и ноћио је. Богами се помрзоше, голи су и боси!

А то је било у зиму, децембра месеца.

Истог дана од неког Италијана купих дзанаест аршина сукна, које је он опљачкао после Савина лакта, негде на Јабуци или у Звјезду, и даде ми то сукно појефтино. Одем код Алије Чантре

и кажем му: Саши ми од овога одело, али одмах, хоћу да идем у Сјеницу. Он ме и не пита шта ћу тамо, а мало ое, чини ми се, и разумеде коме ће то, и саши ми одмах.

Пошаљем то одело по Рифу Фетаховићу с Тетаје, горе из Дреиове, и поручим му да ое врати из партизана, да не страда по планинама улудо. Рифо му је ово одело дао, то сам сазнао пошгурно, јер ми је Смајо Хашимбеговић, кад сам га једном приликом видео, причао да Туфо носи ново сукнено одело. Много му је било мило што сам му послао одело, па се по Рифу захваљивао и пшдрављао мене и мајку, сестре и брата.

— А што се тиче повратка — вели ми Рифо — оин ти поручује да нема повратка до коначног ослобођења. Доћи ће ти, вели, са слободом.

У пролеће 1942. партизани одоше у Босну и ја више не добих никакав абер о њему. У лето исте године чух да се неки партизан из Сељашнице, горе из Оровца, вратио из Босне. Пођем да га тражим, али ми нико не знаде или не хтеде казати како да га нађем. Видим, неки знају где је, али неће да кажу, плаше ое преваре. Ја им кажем да они њему кажу да га тражи отац Туфа Хаџагића. Не би дуго, кад ми рекоше да идем у један поток и показаше ми пут. Тамо нађох тог партизана. Рече ми и своје име: Раде Кубуровић. Дуго поседосмо и попричасмо. Ја се не усуђујем да га питам о Туфу. Он то виде и сам рече:

— Знам што си дошао и шта те боли. Не нодам ти добре вести: Туфо ти је погинуо! На Илиндан, 2. августа, на Купресу у борби против усташа изгубисмо најбоље борце: Туфа, Сретка Марушића из Ивања, Радомира Ратковића из Велике Жупе. ..

Јадан и чемеран, ни сам не знам како сам ое вратио у Пријеполје. О Туфовој омрти не рекох никоме ни речи, чак ни својима. Нисам хтео да дозволим да ми се душмајни овете и наслађују мојим јадом. Ћутао сам и патио. Најтеже ми је било кад су крајем септембра 1943, шдине дошли партизани у Пријеполје. Мојој кући је тада дошла Вера Андоновић да каже о Туфовој смрш и утјеши његове сестре и мајку.

Тада је дошла прва слобода у Прмјеполје, али с њом није дошао мој Туфо.

А поручивао је да ће доћи са слободом.

Дервиш ХАЏАГИЋ